

ÖLÜM İSTATİSTİKLERİ HAKKINDA GENEL AÇIKLAMA

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ölüm olaylarına ilişkin bilgileri, 1931 yılından itibaren derlemeye başlamış ve 1949 yılı sonuna kadar nüfusu en fazla olan 25 il merkezi, 1950-1956 yılları arasında bütün il merkezleri, 1957 yılından itibaren de tüm il ve ilçe merkezlerini kapsayacak şekilde yayımlamaya başlamıştır. Ölüm olayları ile ilgili istatistiki bilgilerin ülke düzeyinde yaygınlaştırılması amacı ile 1982 yılından itibaren bucak ve köylerde meydana gelen ölüm olaylarının derlenmesi amaçlanmış ancak, verilerin alandan çok eksik gelmesi nedeniyle yayımlanamamıştır. Bu nedenle, bucak ve köylerden derlenen ölüm istatistiklerinin derlenmesine yeni bir sistem kuruluncaya kadar 1 Ocak 1986 tarihinde son verilmiştir.

Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS)'nin 2001 yılında çevrim-içi (on-line) uygulamasına geçmesiyle ölüm istatistiklerinin bu veri tabanından elde edilmesine karar verilmiştir. Bu amaca yönelik olarak, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile TÜİK arasında 7 Şubat 2006 tarihinde veri değişimine ilişkin bir protokol imzalanmıştır.

Bu protokol çerçevesinde, TÜİK tarafından 2009 yılından itibaren MERNİS veri tabanından ölüm verisi elde edilmektedir. MERNİS veri tabanından elde edilen ölüm verisi ile TÜİK tarafından derlenen ölüm nedeni verisi birleştirilerek MERNİS veri tabanında yer almayan ölüm verileri MERNİS ölüm verisine eklenmekte ve Türkiye geneli için üretilen ölüm istatistikleri TÜİK tarafından yayımlanmaktadır. MERNİS'in dinamik bir yapıya sahip olması nedeniyle ölüm istatistikleri geriye dönük olarak güncellenmektedir.

Bu haber bülteninde, 2009-2013 yıllarına ilişkin ölüm istatistiklerinin 31/03/2015 tarihi itibarıyla güncellenmiş verileri ile 2014 yılı ölüm istatistikleri aynı tarih itibarıyla verilmiştir. Ayrıca, 2009 yılından itibaren ölen kişilerin ikametgah yerine göre verilmeye başlanan ölüm istatistikleri "Dağıtım Veri Tabanı"ndan ilçe bazında sunulmaktadır.

Tanım ve Kavramlar

Ölüm: Canlı doğum olayı gerçekleştikten sonraki herhangi bir zamanda yaşamsal fonksiyonların tamamen yitirilmesidir.

Bebek ölümü: Canlı doğum olayı gerçekleştikten sonraki bir yıl içerisinde meydana gelen ölümlerdir. Diğer bir ifade ile bir yaşını tamamlamadan meydana gelen ölümlerdir.

Kaba ölüm hızı: Belli bir yıl içinde her bin nüfus başına düşen ölüm sayısıdır.

$$KÖH = \frac{Ö}{N} \times 1\,000$$

KÖH: Kaba ölüm hızı

Ö : Ölüm sayısı

N : Yıl ortası nüfus

Bebek ölüm hızı: Belli bir yıl içinde her bin canlı doğum başına düşen bebek ölüm sayısıdır.

$$BÖH = \frac{BÖ}{D} \times 1\,000$$

BÖH: Bebek ölüm hızı

BÖ : Bebek ölüm sayısı

D : Canlı doğum sayısı

Beş yaş altı ölüm hızı: Doğumdan sonraki beş yıl içinde ölme olasılığıdır. Diğer bir ifade ile belli bir yıl içinde bin canlı doğum başına düşen beş yaş altı ölüm sayısını ifade etmektedir.

$$BYAÖH = \frac{\ddot{O}_{0-4}}{D} \times 1\,000$$

BYAÖH: Beş yaş altı ölüm hızı

$\ddot{O}_{0-4}$: 0-4 yaş grubunda ölen çocuk sayısı

D : Canlı doğum sayısı

Beş yaş altı ölüm hızı, cari yıldaki beş yaş altı ölüm sayısının o yıldaki canlı doğum sayısına bölünerek aşağıdaki varsayımlar altında hesaplanmıştır:

- Kuşak başlangıcındaki canlı doğum sayısı cari yıldaki canlı doğum sayısı ile benzer yapı göstermektedir.
- Kuşak başlangıcındaki beş yaş altı ölüm sayısı cari yıldaki beş yaş altı ölüm sayısı ile benzer yapı göstermektedir.